

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата паде се поштанском
универзитетској библиотеци админи-
страцији „Глас Црногора“ на
Цетиње, или отпратиштинама по-
штом на коју драго пошту, а
коме је наручио, г. *Петру Ража-
дановићу*, к. п. агенту у Котор,
Довиен се шаљу уредништву.
Рукописи се не враћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет цфва-
ра по 3 новчића за први пут, а
за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСНЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Нег. Краљ В. Господар у четвртак је изволио примити у свечаној аудијенцији г. Логотетиса, досадашњег грчког генералног консула, поводом његовог унапређења за дипломатског агента при нашем Двору, у ком је својству г. Логотетиса предао Нег. Краљ. Височанству своје акредитиве. Г. А. Радовић, маршал Двора, допратио је г. Логотетиса у дворским кљима и одпратио, а пред Двором је чета војника одавала почаст, уз свирање војничке музике народне грчке химне.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 6 априла.

Утисак, који је произвело у јевропском политичком свијету бродовље италијанског у Тулону није ништа мањи од онога, што је г. 1893 произвело у тој француској главној ратној луци бродовље руско, ако није можда и већи, особито у крилу тројног савеза, од кога, ако се Италија није одрекла, *јест се свечано еманципирала*. И тај је утисак у толико већи, у колико је очевидна била уздржљивост званичних изјава с једне и с друге стране: и у измијењеним телеграмима Краља Виктора Емануила и Пресједника Лубета, и измијењеним здравницама Пресједника француске републике и главног амбасадора италијанског бродовља Војводе Ђеновешког те изјаве ограничиле су се на проглашење и потврду пријатељства италијанско-францускога. Али, да напоменемо само два факта, велика италијанска ескадра била је дочекана у главној ратној луци француској исто као и прије неколико година руска савезничка ескадра, и овога пута поздрав младог Краља Италије предао је Пресједнику француске републике најстарији члан Савојске Куће, што овом другом тулонском догађају даје значај високо политички, према да је италијанско бродовље било дужно да поврати посјету, коју је прије двије године француско учинило италијанском у Каљариу. Ту куртуазнију је италијанско бродовље могло пенушити и у Вилафранки, где је руска еродовљена ескадра дошла да поздрав главу француске републике, и то је могао учинити, који италијански амбасадор, као што је учинио амбасадор Бирилев, и тако одлазак овога из Тулона у Вилафранку, чему су се толико радовали органи тројног савеза, као да је баш нарочито наређен био, да је француска могла дочекати и италијанско бродовље у Вилафранки.

Петроградско „Н. Време“ започиње чланак о тулонском свечаностима овим ријечима: „Опет је Тулон привукао к себи срца француска. Наравно не могу се сравњивати свечаности у част доласка италијанског бродовља са оним, што се збило у Тулону г. 1893, али отуда не слиједи, да тулонске свечаности немају политичког значаја... Ми не сматрамо тулонске свечаности као први корак к закључку франко-италијанског савеза или к распаду тројног савеза. Али у сваком случају

и *просто пријатељство између Италије и Француске већ измјењује које шта у политичким комбинацијама јевропских држава*. Док је Италија била вјерним и убјеђеним чланом тројног савеза, она није могла себи именовати пријатељем Француске, јер за никога није тајна, да је по савезном уговору италијанска влада обвезана дати на расположење Немачкој два корпуса војске у случају рата немачко-француског. *Тако садашње проглашење франко-италијанског пријатељства треба схватити као увјеравање, ако Италија у Цетиње на обновљење савезног уговора, да ће у сваком случају у тексту унијети сходне измјене*.“ Па завршује: „Тулонске свечаности, особито у вези са доласком руске ескадре у Вилафранку, за Русију су дубоко извршене. Успостављење срдачних односа између Француске и Италије беспорно је нови залог мира, а основни је задатак руске политике обезбјеђење мира.“

Други озбиљни лист, старочепка прашка „Политик“ оцјењује у овом смислу тулонски догађај: Да је италијанска ескадра стигла прије године дана у Тулон, и да је тада била исто тако одушевљено дочекана, тај догађај не би се оцјењивао више него акт међународне учтивости; али што је италијанско поновно бродовље под командом краљева стрица баш у овоме часу, уочи престојеге обновљења трговинских уговора и тројног савеза, било послано у Француску, значајан је стичај прилика, и у толико значајнији што су се два мјеродавна италијанска државника министар пресједник Занардели и мин. иностраних дјела Принети, прије тога на такав начин изразили о тројном савезу, да су у Берлици проузроквали такав нервозитет, да је гроф Билон био побуђен, да похита да у Италију проведе ускршње празнике, поред све оне познате немачке ријечи: *Ми ни за ким не трчимо*. Италија је беспорно вјешто изабрала час, да успостави још пријатељскије односе са Француском, и већ тај срећни избор лијеп је успјех Занарделијева министарства. Валови одушевљења у Тулону су тако расли, да су се свечаности морале продужити неколико дана преко утврђеног програма, и Италија може бити потпуно задовољна. Ако тулонске свечаности неће измијенити јевропску равнотежу, на сваки начин ће имати уплива и на двојни и на тројни савез. Бивши француски министар иностраних дјела Ханато изразио се, да би посјета у Тулону могла бити *полазном тачком нове политичко-дипломатске ере*, и прашки лист се тијем мњењем потпуно слаже.

Римска министеријална „Трибуна“ испратила је италијанско бродовље у Тулон чланком, у ком говори о закашњењу повратка посјете француском бродовљу, те наоди, да то закашњење није било без срећне користи. Кроз двије године, које су протекле од француске посјете у Каљариу, срдачност између двије државе, која је отпочела трговинским споразумом, више се учврстила и дала увјерење да ће трајном остати. Осим смишљене тежње влада, то је потврдио глас народни, особито поводом смрти Вердијевог и поводом радничких нерода у Марсељу. Ова два тако различна епизода изнијела

су на виђело народну жељу мира између двају народа. И за то ово закашњење није било без користи.

У другом броју министеријални римски лист доноси чланак под насловом: „Non più umile Italia!“ (Више не понизна Италија!) У томе чланку „Трибуна“ вели: „Ми се надамо, да неће требати дуго чекати час, у ком ће из садашњег састанка проizaћи част за Италију и јамство мира за сваког.“ Па овако завршује: „Италија не више понизна, него радна, постојана, свјесна својих дужности према другима, свјесна свога сопственог права, логично је стекла у свијету оно поштовање, које потврђује како дочек у Тулону, тако и она иста злобна и погрешна тумачења тога догађаја“

У трећем броју исти лист доноси из Тулона разговор свога дописника са француским министром иностраних дјела Делкасом, који је нагласио, да он, управљајући три године иностраном политиком, није преставао радити на успостављање срдачних односа између двају народа, овако онажа: „А ми можемо напоменути, да је иста жеља и у Италији вазда жива била и у данима, који су изгледали критичнима, због нагомиланих неспоразума. *Неке услове никад не изнемавају из народне душе; Солферино не може се заборавити*.“ Па овако завршује: „Француска и Италија приближиле су се не само у узајамном дивљењу својих храбрих мрнарница; не само у свјесном братимству новинара обају народа, који су ипак њека чињеница свјетског јавног мњења, него и изјесношћу укупнога сагласја с ове и с оне стране Алпа. И то се сагласје објелоданило у измијењеним здравницама и прије здравнице Војводе Ђеновешког — који је нарочито продужио своје заповиједање бродовља да присуствује тулонским свечаностима — стигао је г. Лубету телеграм Краљев, који јасно одређује важност састанка у Тулону. И ми мислимо, да у њеким приликама више важи слободни глас народа неголи смишљени разлози и танке анализе. Г. Делкасе, схваћајући тачно истину рекао је: *Факти као овај у Тулону имају нешто оштрије, што говори срцу и уму народа*. Никаква жеља не говори јаче уму и срцу италијанског народа као жеља мира са сваким и за сваког. И тој једнодушној жељи доприноси неспорно, срећну помоћ догађај ових дана који је *запечатили пријатељску интимност односа са Француском, која најобилатије храни у себи генијалност наше расе*.“

Обраћамо пажњу, како римски министеријални лист истиче народну жељу, као главну чињеницу у овој манифестацији француско-италијанског пријатељства, што је најбоље јемство његово.

КУД НАС ВОДЕ АЛКОХОЛНА ПИЋА ИЛИ АЛКОХОЛ?

КАО НАЈГЛАВНИЈЕ ХИГИЈЕНСКО ПИТАЊЕ.

(иосељено напредку „Добле Пале“)

написао Др. Ј. Бујачић.

(Свршетак.)

Од чега зависи шећерна болест, то је у опће још у питању будуће науке. Зна се засад само то, да етиологија њезина није проста и једнолика, него веома опширна и

замашна и да је алкохолно пиће један од најглавнијих њезиних узрока, особито тако зване „шећерне болести добелијех“ (Diabetes der Fettleibigen). Према испитивањима та врста болести највише зависи од злоупотребе пива. У то данас, послије многих и свестраних проба професора *Штурмелла* (29), већ нико не сумња. Интересно је то, што је *Штурмелл* у свијем својим случајевима нашао у потпуно развитом облику и друге алкохолне последице, као полиневрозите, костобољу, цирозе, хроничне нефрите, гастрите и др. Како је у медицинској науци познато, дијабет се у опће веома тешко лијечи, а о алкохолном „претилном дијабету“ односно лијечења, би рекао ни говора бити не може. Мора, да је томе узрок неки особити отров, кога алкохол у томе смислу чини и њима квари и брза животну радњу. Многи су мислили, да би се та форма дијабета могла лако лијечити, кад би се само укинуло из употребе алкохол, као главни етиолошки моменат, али би рекло ни тај начин не доноси већ никакве користи.

Алкохолни нефрит (запаљење бубрега) у хроничном облику веома је честом појавом, а узрок му је, по свој прилици, с двије стране. С једне, без сумње стоји с њим у свези стање и рад самога срца, јер онај сувишак воде или друге течности, која уђе у тјелесну економију под утјецајем алкохола, срце мора да изгони из ње напоље и то баш највише кроз бубреге. Бубрежно ткиво, особито бубрежни епител, којим су постављени многобројни мокраћни каналићи, морају за то много више радити, док се најпослије не уморе и не подлегу. С друге пак стране алкохолни се отров јавља, као неким специфичним отровом за спителнији елемент, те се овим мало по мало дегенеришу и воде за собом разноресне паталожке појаве у бубрезима.

Опће је познато да алкохол врло рђаво утјече на ток многих остржих болести; особито су страшни за алкохолике тифус и запаљење плућа. Тако лабаво стање алкохолика према нападају (инвезији) тијех болести објашњава се рђавим стањем срца и крвних судова, а усљед тога рђавом самообраном органима, што баш и заузима прво и најглавније мјесто у лијечењу свију болести опће а особито остржих.

Поред незгода, које се дешавају човјеку од алкохола у смислу тјелесно-душеног здравља, има цио неброј неприлика, дијела гомила ала, коју три човјека, као члан друштва, и о којој би се могла написати хиљадулистна књига. Како та страна не спада у обим моје струке и како ће то спремији својим положајем то боље и јасније изнијети пред читаоца, то ћу ја само уагред и ради допуње неке цјелине овдје споменути неке друштвене појаве, које искључиво зависе од црнога пића.

Како друштвено тијело, као цјелина, у свему мора да зависи од стања својих ћелија гесп. од стања свакога појединога свога члана (индивидуа), који улази у његов састав, то и друштвени живот и развој, сасвијем природно, мора ићи рамо уз рамо с индивидуалним кретањем на једну или на другу страну. Све дакле, што утјече на појединца (индивидуу) једним или другим начином, стајаће у свези с друштвеним животом и напретком

Осим штеге, коју друштво преноси губитком својих чланова, алкохол подрива и обара његов напредак с морално-економског гледишта. Човјек, који вије спиритна пића, не може прије свега да се ограничи тијем „задовољством“ исекаг карактера бар у својој кући, него иде под некаким особитим нагоном у крчму и друга мјеста, која имају „формално право“ на шпрење пјанства и свију зала, што из њега извиру. Така проклета мјеста често се пута награђују и одобравају особитом њажњом с највиших мјеста. Како му не драго ва то, елем онај човјек што је позвао „да пије“ губи још и тијем, што незлицие троши неовратно врјеме, које је могао употребити, бар колико толико, на корист или своју или опћу. Па гдје губи врјеме? Да га губи гдје-год, гдје би могао ићи чути или видјети штогод човјечко, племенито и достојно човјека, ни по јада, што се рече. Не, он га губи и проводи ондје, окле никад није изашло ништа ни поштено ни корисно, напротив, окле се легу сва ала и гадости, гдје се брља и газп око, што је

29) Ibidem стр. 14.

за човјека најопакијаше и најзавистније, гдје се сваки морални осјећај угушује.

У гостионици под окриљем Бахусовим човјек ће се лавда прије с њим год свадити и доћи до упињања каквога год неморалног и недозвољеног поступка, на који му не би ни на ум пало, да није прекорачио амосрећни завод.

Опадање моралног живота и свијести у људи који пију чак и умјерено, а камо ли прекомерно, то је већ позната и научно утврђена појава. У таквих лица очигледно сваки морални осјећај постаје мало по мало све грубљи и грубљи, док најпослије у доста случајева не почевше сасвијем. У њих на пр. није, као у остале нормалне чледи, ни љубав ни идеал, ни радост, ни пријатељство, ни добротворство ни уопће никакав други благородни осјећај. Родитељи под утјецајем алкохола често губе оно, што им је било прије најсветије, — то је родитељску љубав. Оцу, пјаници, није нимало тешко оставити своју жену и дјену, алкохол га врло лако одваја од њих и води га из пријатног домаћег мира или у алу крчму, а одатле у проституцију, лупштину, а убиство и на гомилу других преступака, за које не плаћа само он лично, него којим он приноси неоцијенјену штету прије свега својој породици па онда и цијелом друштву, у коме је он био чланом.

Погледајте само преступну масу, шта ли ћете теке ту видјети! Ако се само за часак та зауставимо, неће нам бити тешко видјети, да готово у сваком поједином преступном случају, лежи у основи, па било којим начином, алкохол и његово пиће. Има неброј примјера, гдје је један пјани побунни и распалио цијелу масу, да је ова у заједници починила ужасне поступке и штете, од којих се сваки појединац исте руље чисто грозио и које не би сам никад па ни за сам живот урадио. Таквих примјера има особито много у фабрично-радничком животу.

Према сивестраним и многобројним статистичким подацима налази, да се број преступа у онке крече упоредо с количном употребом и злоупотребом алкохолних пића. У Нервешкој⁴⁰ у току од 1843 до 1879 године с опадањем употребе алкохолних пића с 10 на 3,9 литаре на друга цмо је упоредо и број осуђеника с 249 на 100 000 становника на 180 на таку исто процентну количину становништва.

Насупрот у Бриселу, гдје се од 1868 до 1889 године подигао број гостионица с 2458 на 4563, преступност се невароватно повисила и умножила. Тако је нађено, да је са споменутим умножавањем алкохолних завода (гостионица) порастао број разних преступника од 4168 на 21630⁴¹; разлика заиста ужасна, за коју се овакаво највише мора окривити алкохол и његово утјецање на душевну страну човјекову.

По статистички дра Мотхе⁴² од 100 затвореника, који су затворени ради тога, што су хтјели некога да убију, био је личних алкохолика 53; од 100 затвореника, кажњених за паљење туђих кућа, нашло се 37 алкохолика; од 100 осуђеника за лаж, — 70 пјаница; најпослије

⁴⁰ Grundriss der öffentlichen und privaten Gesundheitspflege, Kühne, Med. Bibl. 93—100, S. 492.
⁴¹ Précis d'hygiène publique et privée, P. Langlois, 1896., p. 218.

ЛИСТАК.

ИЗ КИТАЈСКИХ ПИСАМА

Књаза Е. Ухтомоког.

III.

Посљедња дана Пекина.

(Паставак.)

Треба погледати петини у очи: Руен су дошли из Порт-Артура у Тјан-Чин, да извуку за уши притијењене у њему странце. Нашом крвљу нарочито је поливан пут на Пекинг, ради ослобођења посланика. Нама ће потурити, на нашу сопствену штету, при управи још неприсаједињене Манџурије злосрећни пекиншки двор.

У разаравајућем раду против Китаја, који је поглавито управљен на штету Русије, која је случајно, из обичног великодушја, узела тако видну улогу, да су се сами савезници запланили јуначким руским подлетом. Те су се најжешћи напади са свих страна просипали на нас због тако уредног пораза бококрета. Све што савезници чине то је пада на њихов рачун. Ужасне реквизиције и преста разбојништва у сред бјелог дана никог не задивљавају, ако ту нијесу умјешани Руси. Отимање старина и ријеткости, распродаја пограбљених ствари, сматра се као нешто узаконено, са вишег гледишта цивилизације. Ако наш злосрећни војник ма и најмање користи се правом ратним, то одмах доводи ван памети лицејерну страну штампу, која затвара своје очи пред свим опаким радом својих сопствених бандита и пирата.

И где, кад се за „добродушну, дјетињеску заблуду,“ наше војске ставља у штампачи нарочита рубрика „Russion atro-

од оних, што су затворени и кажњени за свађу, било је ни мање ни више по 90 алкохолика. По Шарумлиху⁴³ у Германији 1889 године од 1130 лица, осуђених за разне тјелесне повреде, нашло се, да их је 750 учињено у цијанству, а трећина из свију осталих, да је била у свези с утјецајем насљедног алкохолизма.

Најпослије да споменем значај алкохолизма по економски живот, особито сиромаша. И заиста та страна друштвеног живота сеоскога стадежа заслуживала би много више пажње са стране претпостављене власти, јер ја могу слободно рећи, да данас, бар у нас, нема главнијег узрока народног економског опадања, управо пропасти, од злосрећног „ламбека“ (прости шпирит помијешан с неколико дјелова воде). Има у нас примјера, гдје је сељак кошталала литра ракије по 60 кила жита, а на који начин, о томе је лијепо написао у једном од прошлогодњих бројева „Гласа Црногорца“ мој брат Н. Кујачић. Не знам, колико је тај чланак побудио и на се обратио читалачку пажњу, само ћу рећи то, да би слични радови били од неопијењиве вриједности по сељака и његов економски развој. Он је највише у свом допису („од чега наш сељак пропада“) ударио против злоупотребе разних трговаца спиритним пићем и предлагао, да се укину сеоске крчме, јер оне само зло народу чине, узимајући сиромашу сељаку и посљедњу оку жита, коју му исти трговац продаје по 20 пута скупле и тако га и још више убија и упропаштајује.

Ето то су у кратким цртама алкохолне зле стране, на које хигијена мора да обрне заслужену пажњу, и које не би никакво смјеле да испану из погледа ниједном, коме је на срцу народни напредак. Ја овим својим кратким и непопуним радом, ако ништа а оно ћу покренути опет затурено у нас питање, те ће га надатк се, прихвати под своје много оштрије перо, далеко компетентнији и ијеститиј радијаци на овоме пољу. *Најпослије ћу бити слободан, да овом приликом најжешће замолим све своје другове, којим је наука тргована на памет народно здравље и његову оградњу, да се и они привасти, те и научно и популарно пораде око овога питања, које је данас тако дубоко урасло у народно пиће, и које може разабрати по својој срећи само лекар у правцу, у коме алкохол руши наше здравље.*

Ето дакле, куд нас води алкохол.

Колашин, 7 фебруара 1901.

⁴³ Ibidem. стр. 4.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Искрена ријеч у своје вријеме.)

Тиче се ливада. У нашем овамо крају — рудничком округу — има егзотично остало земљишту, врло много под ливадама. Али какве су то ливаде? За већину би могао човјек рећи: боље и да их нема! Већном је то обрадо травама мање пићне вриједности, а слатке и миришљаве траве, које управо зачињавају „сијено,“ слабо и да се виде. А зашто је то тако? Зато, што овуда на своје ливаде слабо ко и обраћа пажњу. Главно је код овданих пољопривредника

унес,“ и кад познати са своје суморности инглекси посланик Клауд Макдоналд, умјесто да се наслађава драгоцијним сатовима богдихановичиним, које је његова жена на очиглед свих зграбила, при претресу од стране дипломатског кора, затворених царских соба, са себи равним талијанским послаником саставља протокол о грабежи руске војске и кад Руенја отресајући прах са својих ногу, посетено се удаљава из чилијског реона, тад се прави права узбуна, — нас кору и вјеромством, и напоменом сопствених интереса, и тајним споразумом са Китајем и т. д. Једном ријечју, ми се налазимо у подложају млинара из басне, који враћајући се са сином из града кући, на новокупљеном магарету, никако не може да задовољи оне које срету у путу: сваки даје савет, ко треба да јани, а ко да иде прешке, или како се треба послужити том животињом. Нас хоће да принуде, да појмимо, да су у кругу цивилизованих народа (код Инглеза чак и Јапанац уброявају у канкавску расу.) Руен позван, да играју стидну улогу. Али чим наступи тренутак паљате са поворнице се зачује класична Шилерова изрека:

Der Mohr hat seine Pflicht gethan
Der Mohr kann, gehn.

У резултату добијају се сљедеће безобразне појаве: Кад на етапу, коју су Руси постројили и заузели између Јанчина и Пекина, посље одласка Пемана, који су то мјесто обилежили данцима са комичним натписом „Paradeplatz,“ дођу на преноћиште уморни руски официри, њима не само да се не указује ни најмање гостопримство, у нашем смислу те ријечи, него им се даје рђаво и нечието мјесто (Prempenzimmer), и са чисто тевтонском неучтивошћу изањају им се, да он морају, ако се случајно јаве њемачки путници, и отуда, ноћу одлазити.

да заграда ливаде, и тиме мисле да су учинили све што треба за удобравање својих уопште напуштених ливада. На чипићење, на подмлађивање, на љубрење ливада, слабо ко и помишља, па му је онда криво, кад не може за своје „сијено“ да добије ону цијену, коју он себи замисли; криво му је, кад му гарнизони сијено одбацују и неће да га ни за простирку приме. Вријеме је, да и наши пољопривредници дођу једном себи и да признају, да су свему томе они криви и нико други. Неће нико да купује што не ваља А каква је вајда и њиховој стоци од рђавог сијена?

И шта да се ради, да се те занемарене ливаде поправе и да нам добре, питоме, слатке и миришљаве траве рајају, које ће нам и боље, „шитомије“ сијено дати?

Треба прије свега, да љубримо, а сад је за тај посао најбоље вријеме. Да ће подесно љубре ливаду удобрити и упитомити, о томе нема сумње. Али како и на који начин треба љубрити ливаде, а да нас то љубрење не стане скупо? Да не буде што но ријеч; „Скупља дара него мјера!“

Ко не би имао у први мах сагорелог „буњишта“ (компоста), тај може по својој ливади нанијети и растуриети од некуд допешене пријце, рецимо из шуме. Шумска прилица која је постала поглавито од сатуролог лиња, врло добро упливине на бујнији пораст питомих трава. Што се мношине тиче, колико те земље нанијети и растуриети треба, то ће сасвим зависити од стања ливаде, коју хоћемо — овом приликом да поправимо. Свакојак је потребно да се повине изнесе, подједнако растури, али да се свако мјестаче добро покрије. Има у нас крајева, у којима се овака земља у довољној количини набавити може. Она је и јевтинија него стајско, еточно љубре, које се с бољим рачуном за љубрење њина може употребити. Али ако буде ливада у том стању запуштена, да се само стајским љубретом удобравати мора, онда се, без даљег размисљања, мора стајско љубре и употребити. Оно се сад најбоље употребљује у добро сагорелом стању.

То су два најподеснија средства: шумска прилица и сагорело стајско љубре, кад се ништа друго није спремило за раније.

Није истина да наш пољопривредник, па ма он био и сиромашнији, није у стању да спреми потребна средства за одржавање својих њива и ливада. А ако одиста није у стању да то учини, онда се он не смјеје убрајати у земљораднике и мислене привреднике!

Тако нп., он не треба никад да буде без спремног буњишта, које ће за љубрење својих ливада најједноходније употребљавати. То је право ливадеко љубре, и његовом употребом, он ће уштедити стајско љубре, које ће, као што напријед рекосмо, цијелиходније употребити за љубрење стрмишта, кукурузшта итп. Буњиште је гомила набацаног сваковрсног љубрета из куће, са дворишта, из сјењака, коме се, да буде боље, дода и мало стајског љубрета. Све се то добро измијеса и на гомилу смјести, чеће преврће да прије и боље сагоре, па се добро сагорело с прољећа на ливаду изнесе и растури.

Оваквих буњишта треба у свакој сељачкој авлији да има, јер се та врло

Кад се покренуло питање о томе да нам у Пекингу, Њемци предаду неколико топова китајских из мјесног арсенала, ради усвојене за наш музеј, и ако смо ми сами отели те топове, олег се то развила читава историја, — Њемци су износили сваковрне изговоре, и као из неке милости једва су пристали да се растану са тим оружјем, при освајању којег нијесу имали учешћа, нити су својим грудима нападали на непријатеља који је из засједе брани. Њемци су пошто су нам предали свој квартал (гдје су они одмах почели нештетно да притискују и кажњавају становништво) они су под разним изговорима успели да нам издаду увјерење о предаји арсенала.

Тамо смо хтјели привремено смјестити наше шаторе. У први мах то се одрекло под изговором да нема мјеста, ма да празних сараја има више но што треба. Назад ствари су примили, али су се почели њима користити, кварити их и упропаштавати. И кад би се о томе свему почело говорити никад не би било краја. Докле су Французи, идући на Пекинг, ограничавали се шаљивим називањем разних разурнутих градских и селских улица и тргова „Avenue de Pekin“ „Place Lafayette“ и т. д. Њемци су, и не учествујући непосредно у заузећу престонице, крстили сад најугледније улице и капље никако неоправданим претензионим називима; „Waldersse Strasse“, „Kaizer Thor“.

Чудну, гнусну слику представља сад осрамоћена окаљана престоница Китаја, коју је ушад непријатеља разурнуто у њени главним основима. Све оно што је створено хиљадама година, као и палате оваплоћеног будијеког бога Манџура (богдихана) сад изчезава не за неколико дана него за много брже, тако рећи сваког часа. На жалост са војскама, које су наступале

јетина врата љубрета корисно употребљава не само за љубрење ливада, него и за љубрење њива, нарочито оних, на којима мислимо да сијемо репу, да садимо кромпир итп. а за љубрење повртњака неоплатимо је љубре, јер га свеколико поврће врло добро подноси. Гдје се год такова буњишта редовно праве, ондје је и кућа и авлија чистија, јер се све, што се љубретом и сметлиштем назива, ичисти и на буњиште баца, дакле двојака корист.

Наше су економне прилике такве да, у свима случајевима морамо избежавати сва скупа средства у нашој пољској производњи; ми се морамо ослањати више на сопствену муку и помоћ, а мање на повчане издатке, јер су наши произвођи данас још много јефтинији него што су ти исти произвођи у другим насељеницима и много напреднијим земљама, — па с тога ја и замијерам неким нашим писцима, који нешто, или боље да кажем много што-шта нашим земљорадницима препоручују, што су у неким напреднијим земљама виђели, или негдје нешто прочитали не водећи рачуна о нашим данашњим економним и трговинским приликама, а не и помишљајући на то да ли се то и код нас извршити и с успјехом примјенити може. То су учитељи, који наше земљораднике само на безкорисне издатке навлаче и на пропаг наводе; њих се треба чувати!

С тога неће свуд, ни за све прилике бити умјесно, да се љубре, нарочито вјештачко, за наше данашње прилике за скупе новце набавља, па ма то за које усјене било, а најмање за ливаде. Ја се врло добро сјећам, да сам баш у овом листу читао, гдје је неко препоручивао вјештачко љубре за љубрење ливада. Тај пријатељ не познаје добро наше прилике! Такво љубрење не би — с привредног гледишта — онда било умјесно ни корисно, баш кад би се у први мах и најбољи резултати могли постићи.

Узмимо само један примјер. Узмимо једно наше домаће средство као љубре; узмимо креч, па да не идемо даље; да не идемо преко наших граница да набављамо нека скупља средства за удобравање наших ливада. Наше ливаде траже помоћи, али им ми можемо дати много јефтиније помоћи — нашим трудом!

Иоље искуснији земљорадник зна, да ће нестати с ливада маховина, кад се те ливаде добро посују ситним, живим кречом; он зна и то, да ће и киселе ливаде поправити, ако их доспе кречом итп. Али прије свега — и ако код нас у многим крајевима није креч скуп — треба земљорадник то посипање чеће да понавља, и онда треба унапријед да прорачуна, да ли ће му издатци за набављен креч онога прихода донијети, које би добио: кад би маховину својом добром дрљачом редовно с ливада скидао; кад би простим разорима ливаду пешивао итп., кад би, дакле, престо својим уложеним трудом само, више и бољег сијака са својих ливада добио. За наше прилике, ово је много јефтиније и корисније, но — кречење.

За хрђаве ливаде уопште, не треба никад узимати скупа средства за поправљање, јер у оном незначителном вишку, који ћемо затим добити, не можемо наћи свога рачуна.

Пекинг није било оријенталиста, умјетника и археолога, да би могли имати или научно, књижевни и артеистички сачувати за потомство најважније податке о савременом китајском Вавилону, који придворном и религиозном културом представља незапамћену старину пропадних азијских држава. — Нишње, Египта Фараонских и незнабожачке Индије, које су изобилвале својом монументалном и идеалним старинама.

Расположење у Пекингу много је оптимистичније од плашљивог расположења тјанчинског, ма да се насила странаца а поглавито њемачких војника чине у подједнакој мјери, другим ријечима, која могу изазвати лако нове заштите.

Осим експедиције у Калган, Њемци шаљу свуда одљењена ради инспекције, а успут разурвају мјеста, гдје се по чувењу, скупљају боксери. Преговори се никако не воде са кнезом Цином и Ли-Хунг-Чаном. Становништво ћути и незадовољно је радом савезника. Да би се што више профанисао китајски култ предака у храму чеба, у његовој порти сложени су стогови сијена за индиску кавалерију. Наде на повратак двора знатно ишчезавају. Недавно указом, шаље се збачени принц Туан, отац насљедника престола, глава и патрон боксера, у Мукден под наш надзор чему се можемо радовати. Очеvidно ти љубазни Китајци, политички мисле за нас. Јевропејци појме то и траже да се он примјерно казни, бојећи се у исто вријеме освете младог богдихана, садашњег престолонаследника. Нама таке строје мјере нијесу ни у чему нужне. Таке дјелатеље, као што је вођа китајских националиста, ми не можемо подржавати ни подстрекавати, но да се односи према њему са дивљом мржњом само за то, што је та човјек на свој начин хтјео да одбрани своју отаџбину на

Истјеривање оваца на попашу послје отаве, са више обзира је врло пригодан начин ђубрења. Јер не само да је то јефтин и добар начин ђубрења, него се гажењем утамањује и силесто ситних штеточина. Помислите само, колико се ту прегази и убије гусеница и буба, док једно стадо преко ливаде пређе!

За ђубрење ливада уопште, као и на по-се, најудобније је вријеме: или рано с прољећа, или с јесени. Што се ливаде раније с прољећа нађубре, тим ће и трава раније „пробити“ и бујније порашћивати. С прољећа треба употребити ситније, арелије ђубре, па ма које сорте оно било.

Исто се тако врло подесно може употребити за ђубрење гар и паше. То је јефтино, а при том врло добро средство за ђубрење ливада уопште, а нарочито за влажније ливаде. Гар и паше треба преко зиме прикупљати, па с прољећа на ливаду бацити и растури.

Уопште морам примјетити, да се прије свега морају узети у обзир мјесне прилике, у којима се ливаде налазе, па пошто их добро испитамо, онда ћемо тек бити у стању да одредимо и утврдимо начин ђубрења и средство за ђубрење, којим ћемо циљ потпуније постићи, т. ј. посље ког и каквог ђубрења можемо добити сразмјерно највећи принос од ливада. При испитивању тих прилика, ми ћемо позвати за савјет среског економиа, јер је његова дужност да нас у свему посавјетује, па и у томе.

Ђубрење ливада стоји у тијесној вези са одводњавањем, осушавањем подводних ливада. Јер ако нијесмо у стању најприје да осушимо подводну ливаду, ту ће свако ђубрење, без разлике, бити сасвим узалудно. Само суве ливаде могу да поврате у већем приносу оно, што смо на њих ђубрењем уложили.

Треба имати у виду још и то, да ђубре, које се износи на ливаде, не задржава своју снагу толико, као оно, које се износи на њиве и одмах заорава, а то на простог разлога, што на ливаду изнесено и површно само растурено ђубре дјелимиче извјетри и не може са земљом да се у тој мјери сједини, као оно на њиви заорано и са земљом потпуно сједињено.

Према напријед изложеном, мора се сваки управљачи по постојећим приликама у свом газдинству; он мора ђубрење ливада довести у склад са ђубрењем осталих својих њива, и за ђубрење ливада, употребљавати јефтинија средства: црницу, буњиште, гар, паше, шљам из јендека итд., а стајско ђубре употребити за ђубрење плодоносних њива, и само га онда употребити за ђубрење ливада, кад би наступила крајња потреба и кад не би било других спремљених средстава. Пропишати у том погледу нево право, па се само њега придржавати и ни у ком случају од њега не одушћивати, то је погрешно. Природа је у разним приликама врло варљива, и с тога се за разне прилике не може поставити једно извјесно правило, које би за свакога и у свакој прилици могло бити употребљиво и непогрешно. Тога у пољској привреди нема и не може бити; али је сопствено искуство у разним приликама најбољештаније правило и најпоузданији учитељ и савјетоодавац!

коју наваљују странци, са свим је палатино посље њенога пораза: двор је кажњен и понижен, вријеме је да се траже разумна средства, да се са њиме установи могући *modus vivendi*. Посље претварања једног дијела Пекинга, који се налази готово уз саме зидове царског града, у тврђаву, (са дипломатским мјестима и војском), није могуће ни замислити на обновљење веза са побјеглом династијом. Не продужење пријетњом и насиљем, него схватањем и објашњењем узajамних интереса могу се савезници надати да ће моћи, а прије а посље закључити мир са Китајем.

У том погледу не треба се ослањати на оне своје представнике, да они ријеше проблем, који су предвидјели катастрофу која се била спремала, а сад дичу осветом због свога „пекишиког заточења.“ У осталом на те представнике и не треба обраћати особиту пажњу. Живећи на западу на ветрометница политичког и друштвеног живота, усред интересне борбе принципа и одређених индивидуалности, они не могу себи представити широмаштво оне духовне атмосфере, у којој треба да живе, и да подижу и раде за оне које је судба бацила на исток, који је покривен буђом и маховином, која Јевропејца умно и морално поражавала. Руке не могу да пишу нити се може одговарати из такве адеке даљине. Главна престаје да ради на западни начин тамо, међу укоченим облицима особеног живота. Осјећају се атрофирани монопоношћу живота, за које је вријеме са свим престајало да постоји.

(Наставиће се.)

(Бувач на купусној расаду и на цвијећу.) Бувачи су ситне бубице, које се хране лишћем разноврсних биљака, али највише могу да шкоде младом купусном расаду, расаду од кеља, келерабе, карфиола, па онда младим ротквицама разном цвијећу итд. Ми познајемо око 100 одлика разних бувача: прне, плавичасте, зеленкасте, златасте, пругасте и многе друге. Кад огрије сунце, све те одлике подједнако скакућу по наведеним биљкама, али се сви бувачи добро слажу и својим крилима. Обично се појаве у мјесецу априлу и отпочну свој штетан посао на младом купусном расаду, који могу до коријена да сатру.

Па и ако је расад и појачи, они прво на срце нападају, дакле на највежњије, најмекше лишће; а сасвим млад расад, који је тек поникао, тако у првом развићу још обрете, да изгледа, као да није ни никао.

Све сорте и одлике бувача носе своја јајца у лишћу разнага зеља, као у лишћу шебоја, реде, калачица итд. Посље неколико дана испите се сићушне дугице, које, роваћи по лишћу тамо-амо, свој живот проводе. Доцније се спуште на земљу и у земљи се сакрију, а посље кратког времена развију се и размиле бубице. Колико времена цео овај преображај траје, није ни до данас још за поједине сорте утврђено. Код већине траје обично 5—6 недеља, док се ново покољење појави, тако, да и сами они бувачи, који су у земљи презимили, велику штету с прољећа проузороковати могу.

Кад је вријеме хладно, мутно или кишевито, онда се бувачи сакријају, а на влажним хладовитим мјестима, он се врло, врло ријетко појављује, а кад наступи суво топло и сунчано вријеме, онда отпочне да брсти.

Већ је и у овом листу, и у другим страним листовима, безброј средстава против бувача препоручивано, па нека су од тих средстава користила, нека нијесу. Ја ћу овде да побројим неколико средстава, који сам сам у више прилика и под разним околностима одржао и њима се у летини и користно.

У избројно случајевима, ја сам с успјехом употребљавао за купусни расад црн, или зелен, најпростији сапун. Сапун треба растворити у води, па том водом прскати купусни расад. Бувачи се одмах разбјегају, док сапуњавица расаду не шкоди.

Врло је добро, кад се расад покropи разблаженом осоком — етајском мокраћом — па онда посје просијаном пепелом.

Кад се сјеме сије, треба узети ситне соли (у бакалницама може се јефтино добити она прљавица солска прашина), па преко посијаног сјемена посути мало те соли, па онда земљом претрпати. Расад ће јаче и бујније понићи и порастити, јер му се даје добру храну, а бувачи неће на тај расад да нападају.

Преко зиме треба скупљати из ојача или сулудари чађи, па ју у прах стукити. Чим се с прољећа неђе укажу бувачи, одмах треба дотичне биљке оном чађу, за росе још посути. Сви ће се бувачи с мјеста разбјећи.

Свакојако треба се постарати, да се расад што раније развије и ојача, јер му тада бувачи не могу много нахулити; они и не воде старије лишће да брсте, па с тога на њега не нападају.

Као год што се бувачи растјерају чађом, него се тако могу растјерати и дрвеним, нарочито растовим пепелом, кресом и гипсом, кад се расад за росе ма којим од ових средстава посје, или се прије поспања расад устајаном водом кроз ситну решетку ороси. Може се посути и посље кише; само расад мора бити влажан.

Врло је добро средство и то, да се оне леје, на којима се бувачи наваљује, а то су обично ђубревитије леје, пред зиму дубље преконају, да се бувач што дубље земљом претрпа и ту да покрпе, јер се он за зимовање врло плитко под земљом скрива; дубље под земљом не може да живи.

Ја сам бувача и на тај начин растјеривао с купусног и цвијетног расада, као и с младих ротквица, на које такође врло радо нападају — кад сам око расада сјао обичан крес. Бувач волије крес, него сваку другу биљку. Крес врло брзо ниче и брзо се развија; па кад расад од купуса поникне, кад се сјеме од купуса, ротквица или цвијећа у једно исто вријеме с кресом посје, дотле је крес у велико порастао, и сав бувач оде на крес, а остали усјеви и не такне.

У многим случајевима се велики број бувача поништио и тај начин, да се између расада положи катраном намазане дашчице. Скакутајући с једног струка на други, скоче и на катран, те се прилијепе и угину. У том случају могу се бувачи и једним прутећем с расада растјеривати, па ће њих више на намазане дашчице отекочити, па ту и скапати.

То су средства која се у летини с успјехом употребити могу против овог ситног, али опаког штеточине, али се свакојако треба на првом мјесту постарати, да се сјеме од зеља и цвијећа, на које бувач радо напада, што раније посје, како ће се расад што раније развити и ојачати

прије, но-што се бувач појави јер као што рекох, развијеном и очвредом расаду, не може бувач много да нахули.

„Тежак“

(Храна за свилену бубу.) Једна храна за свилену бубу је лишће од дуда. У њему налазе ове животињске све, што им је потребно за успијевање. Нема код нас ни једне друге биљке, којом би могле свилене бубе да се хране.

Није лишће ни од свакога дуда једнако. Најбоље годи свиленој буби лишће од бијелого дуда. Бубе, које се хране само бијелим дудом, дају најбољу svilу.

Лоше је лишће од црног дуда а лишће са жалових дудова (мурвак) има у себи врло мало хране.

Што је плодније земљиште, на ком дуд расте, у толико му је боље и лишће. Цитаво, здраво лишће има лијеп цео руб и њежно је под прстима. На земљи јако влажној јако је водњикаво и лишће, те не вриједи. Са свим мало хране има у лишћу са мршаве земље. Такво лишће може већ да се позна по спољашњем облику. Изрецака је и има дубоке урезе. Таквим онакаженим лишћем не треба бубе хранити.

За бубе је добро само оно лишће, које је свижеје. С тога треба лишће само за онолико времена у напријед брати, колико се може одржати, да не увене.

Најгодније је вријеме за браће лишћа у јутру, кад росе не стане и пред вече. Не ваља брати лишћа ни кад је роса на њему, ни кад је јака пресјека.

Лишће се са дудова бере или кидвајући лист по лист, или се одсјеку одмах читаве гранчице. Ако се за тај посао употребити оштар нож, онда то дуду ништа не шкоди. Напротив је јако штетно за дуд, кад се са њега граничице крају.

Кад треба или кад се мора повише лишћа на један пут набрати, онда су за тај посао најбољи копарени од врбе. То је боље, него да се лишће накупи у велике мараме или чаршаве. Најгорји је начин набијати лишће у џакове, јер ту се оно лако ужеже. Кад год се тако донесе лишће у гомили, не смије се оно дати одмах бубама да га једу, него се најприје разастре, да се мало охлади.

Бубама шкоди, кад им се даје прашинаво лишће. То је увијек случај код дудова на друмовима и путевима, којима кома иду. Мора ли се лишће брати са тих дудова, онда га ваља добро избрисати крпом прије, по што се да бубама.

Први је отров за бубе влажно лишће. Боље је да бубе неко вријеме гладују, него да им се даје влажно лишће. С тога ћемо, кад применимо, да ће бити крпа, набрати повише лишћа. Ако смо га убрали са граничицама, онда се оно може дуж времена одржати свижеје, кад се граничице оставе усправљено на каквом хладовитом мјесту најбоље у подруму. Влажно се лишће осуши, кад се разастре на промајном мјесту. Може се и тако осушити, кад се добро протресе у чаршаву, само су за тај посао нужни њих двоје.

Ко има да храни бубе лишћем са живица од дуда, нека их њим храни до друге мијене, то је боље, јер је то лишће њежније. Већим бубама годи боље лишће са дрвета дудових.

„Бљина“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 6 априла.

Заслужно признање.

Главни Одбор за подизање дома умоболних цијенећи неуморни савјесни рад и материјалне жртве окружног Морачко-Ровачког одбора, а нарочито г. *архимандрита Михаила Дожића*, издао му је *искрену благодарност на усрдној заузимачу око хуманитарне установе подизања дома умоболних и на тачној предаји Главном Одбору свијех рачуна* повјерене му моралне дужности — с уредном наплатом потписанијех добровољнијех прилога на горњу сврху.

Надати се да ће се и остали одбори, изабрани помоћници и милосрдни приложници — брзо — угледати на овај похвале достојни, *дјелом ишарбени, лијепо примјер* правилног схваћања грађанске и моралне дужности.

(Из Главног Одбора за подизање дома умоболних.)

(Наставак)

Преко окружног одбора *Никшићског* и његових помоћника г. *шумана Прокопија Врачара* *Зека Тадића*, *Петка М. Мићановића* и *пола Антонија Пејовића* приложили су из *капеланије Жупе Пивске*:

Гг. бригадир војвода *Лазар Сочина* 50 фиор. командир *Вико Радојичић* 80 ока ж., капетан *Новица Топаловић* 10 ф., поп *Антоније Пејовић* 150 ока ж., учитељ *Милвоје Драговић* 5 ф., телеграфист *Неђељко Ђешевчић* 3 ф. и 50 н., кмет *Крето Ђешевчић* 100 ока ж., *Илија Ђешевчић* 40 ока ж., официр *Амза Тадић* 100 ока ж.,

официр *Крето Јововић* и *Гајо Тадић* по 1 овна, *Зеко Тадић* 50 ока ж., *Шћепан Априновић* 1 овна, *Пренто Тадић* 10 ока ж., *Живко Васовић* 1 ф., кмет *Петко Сукновић* 25 ока ж., *Малиша Таласан* 1 ф., *Мићан Кужић* 10 ока ж., *Глигор Ђешевчић* и *Мирко Васовић* по 1 дивае, *Тимоштије Ђешевчић* 1 ф., *Милутин Ђешевчић* 10 ока ж., *Тодор Таласан* 1 ф., *Петар Таласан* 50 новч., *Обрен Кужић* 10 ока ж., *Ђорђе Осман* 40 ока ж., *Томо Ружић* 25 ока ж., *Лазар Васовић* 10 ока ж., *Новица Осман* 5 ока ж., *Живко Ђојић* 10 ока ж., *Вуле Ђашић* 5 ока ж., *Јоле Осман* 10 ока ж., *Ташо Тадић* 12 ока ж., бар. *Ђурко Јововић* 30 ока ж., кмет *Дрека Јововић* 20 ока ж., *Зеко Јововић* 50 ока ж., *Тешо Јововић*, *Једро Јововић* и *Мијајло Јововић* по 10 ока ж., *Богдан Јововић* 5 ока ж., *Милован Тадић* 10 ока ж., *Милан Тадић* 20 ока ж., *Саво Тадић* 12 ока ж., *Мирко Тадић* 10 ока ж., *Крето Тадић* 25 ока ж., *Кречко Тадић* 15 ока ж., *Гајо Тадић* 5 ока ж., *Милан Којов* 10 ока ж., *Станоје Кандић* 15 ока ж., *Петро Тувегић* 10 ока ж., *Ришца Тувегић* 20 ока ж., *Окица Тијанић* 10 ока ж., *Никола Тувегић* 15 ока ж., *Ђуро Тијанић* и *Новица Тијанић* по 10 ока ж., *Раде Тувегић* 30 ока ж., *Симо Радојичић* 20 ока ж., *Стеван Јовићевић* 10 ока ж., *Беган Продан* 1 ф., *Ђуро Тувегић* и *Марко Тувегић* по 15 ока ж., *Коста Радојичић* 10 ока ж., *Живко Радојичић* 5 ока ж., *Вуко Тадић*, *Петар Тијанић* и *Вук Тијанић* по 10 ока ж., *Бојо Тијанић* 5 ока ж., *Обрад Адић* и *Васо Шимун* по 10 ока ж., *Ристо Тијанић* 15 ока ж., *Митар Тадић* 10 ока ж., *Милован Јововић* 20 ока ж., *Тодор Голубовић* и *Васо Ђојић* по 5 ока ж., *Мато Тијанић* 1 брва, *Иван Бајалић* и *Марко Бајалић* по 7 ока ж., *Радован Осман* 5 ока ж., *Шћепан Симуновић* 7 ока ж., *Милован Ђук*, *Васил Ђалић*, *Станко Ђалић* и *Јовица Ђојић* по 5 ока ж., *Живко Шушић* и *Раде Априновић* по 1 брва, *Павле Симуновић* 20 ока ж., *Васил Адић* 10 ока ж., *Лука Адић* 5 ока ж., *Костадин Сукновић* 8 ока ж., *Илија Адић*, *Јевто С. Адић*, *Илија Адић* и *Митар Ђук* по 5 ока ж., *Петар Матов* 50 нов., *Јашо Кандић* 1 брва, *Анто Четић* 1 ф., *Малиша Радојичић* 1 ф. и 50 н., *Јанко Сукновић* 10 ока ж., *Илија Шушић* 5 ока ж., *Петко Адић* 1 дивае, *барјактар Глигор Бајалић* 10 ока жита, *Трипо Симуновић* 5 ока жита, *Јово Вулић* 1 овна, *Крето Голубовић* 10 ока ж., *Јован Голубовић* 20 ока ж., *Никола Голубовић* 1 ф., *Станко Априновић* и *Бошко Априновић* по 10 ока ж., *Обрад Априновић* 12 ока ж., *Живко Априновић* 1 брва, *Петко Априновић* 8 ока ж., *Митар Голубовић* 1 брва, *Спасоје Голубовић* 10 ока ж., *Ђурко Голубовић* 15 ока ж., *Тома Голубовић* 10 ока ж., *Анто Голубовић* 12 ока ж., *Крето Голубовић* 10 ока ж., *Видак Станић* 5 ока ж., *Ђурко Голубовић* 10 ока ж., *Томо Сукновић* 6 ока ж., *Неђељко Сукновић* 5 ока ж., *Тешо Ников Јововић* 20 ока ж., *Шћепан Кулић* 25 ока ж., оф. *Благоје Адић* 40 ока ж., *Боро Адић* 5 ока ж., *Мићан Дунуловић* 1 брва, *Пилко Адић* 5 ока ж., *Митар Адић*, *Јанко Голубовић* и *Видоје Голубовић* по 10 ока ж., *Живко Тринковић* 8 ока ж., *Јово Голубовић* 5 ока ж., *Јовица Кулић* и *Мићо Адић* по 30 ока ж., *Јевто Адић* и *Трипо Брагић* по 5 ока ж., кмет *Петко Мићановић* 50 ока ж., оф. *Јевто Мићановић* 40 ока ж., бар. *Јеремие Топаловић* 55 ока ж., поп *Јоко Сочина* и поп *Тешо Ђешевчић* по 80 ока ж., *Ђого Мадар* 20 ока ж., *Тодор Милић* и *Милован Мићановић* по 10 ока ж., *Маћо Бакрач* 25 ока ж., *Мишо Бакрач* 50 ока ж., *Тодор Лучић* 20 ока ж., *Радован Бакрач* 25 ока ж., *Станоје Бакрач* 10 ока ж., *Марко Лучић* 20 ока ж., *Петар Бакрач* 1 ф., *Вучић Лучић* 10 ока ж., *Шуло Бакрач* 20 ока ж., *Јоле Мићановић* 10 ока ж., *Панто Адић* 20 ока ж., *Живко Адић* 30 ока ж., *Илија Лучић* 6 ока ж., *Миро Н. Бакрач* и *Богдан Лучић* по 10 ока ж., *Трипо Лучић* и *Антоније Лучић* по 5 ока ж., *Драго Бакрач* и *Тадо Лучић* по 15 ока ж., *Живко Лучић*, *Амза Цицић*, *Вукадин Цицић*, *Спасоје Цицић*, *Ђорђе Цицић* и *Јанко Цицић* по 10 ока ж., *Драго Цицић* 5 ока ж., *Мићан Цицић*, *Јеремие Цицић* и *Дрека Цицић* по 10 ока ж., *Стеван Цицић* и *Обрад Цицић* по 5 ока ж., *Глигор Цицић* 10 ока ж., *Тома Маловић* 30 ока ж., *Гаврило Мадар* 20 ока ж., *Мијо Тасовац* 15 ока ж., *Јован Баландић* 2 ф., *Стеван Гојковић* и *Ристо Адић* по 10 ока ж., *Ђорђе Цицић* 20 ока ж., *Новица Баландић* и *Перко Мадар* по 10 ока ж., *Симо Гојковић* 5 ока ж., *Живко Гојковић*, *Симеун Маловић* и *Марко Ђаковић* по 10 ока ж., *Малиша Гојковић* 5 ока ж., *Никола Мадар* и *Мишо Баландић* по 10 ока ж., *Тоша Тадић* 15 ока ж., *Јован Тадић* и *Вуле Костић* по 10 ока ж., *Обрад Костић* 5 ока ж., *Обрен Тадић*, *Петар Симуновић*, официр *Шћепан Адић*, *Ришца Адић*, *Мато Адић* и *Гаврило Адић* по 10 ока ж., *Милинко Адић* 5 ока ж., *Симо Васовић* 20 ока ж., *Ристо Васовић* 5 ока ж., *Пајо Васовић* и *Јован Васовић* по 10 ока ж., *Раде Ђојић* 15 ока ж., *Митар Симуновић*, *Марко Симуновић*, *Марко Жуловић*, *Филип Симуновић*, и *Лазар Симуновић* по 5 ока ж., *Обрад Огњеновић* 2 ф.,

Илија Ђојић 5 ока ж., Сава Бакрач 26 ока ж., Тимотије Бакрач 15 ока ж., Ристо Тук 10 ока ж., поп Спиро Пејовић 100 ока ж. и 1 дивизе, офицер Илија Мирчић 5 ф. 50 ока ж. и 1 дивизе, Пеко Турковић 1 дивизе, Васо Турковић 20 ока ж., Радован Радуловић 1 дивизе, Пеко Брежњак и Вујадин Турковић по 30 ока ж., Павле Тодоровић 25 ока ж., Неђељко Турковић 10 ока ж., Станко Радуловић 20 ока ж., Новица Турковић 10 ока ж., Сава Брежњак 20 ока ж., Јаков Радуловић 10 ока ж., Обрад Дурутовић 20 ока ж., Гаврило Тодоровић 10 ока ж., Живко Дурутовић 25 ока ж., Машан Дурутовић 10 ока ж., Радомир Дурутовић 1 ф., Јоле Тодоровић и Секула Лалић по 5 ока ж., Јевто Јововић 20 ока ж., Илија Секуловић 20 ока ж. и 1 овцу, Турко Тодоровић 5 ока ж., Вукота Тодоровић 10 ока ж., Крето Секуловић 40 ока ж., Милош Блечић 1 дивизе, Јанко Дурутовић, Видак Дурутовић, Тодо Дурутовић и Станоје Дурутовић по 5 ока ж., Каро Блечић 20 ока ж., Никола Блечић и Симо Секуловић по 1 овцу, Антонио Блечић 1 дивиза, Раде Вукосављевић 10 ока ж. и 1 дивиза, удовица Луција Вукосављевића, Митар Вукосављевић и Маринко Вукосављевић по 10 ока ж., Матие Богдановић 20 ока ж., Павић Вукосављевић, Антоније Блечић, Радован Блечић и Милован Секуловић по 10 ока ж., подофицир Ђорђевић Бајовић 25 ока ж., барј. Јоле Ђукановић 15 ока ж., Павле Ђукановић 10 ока ж., Митар Ђукановић 1 дивизе, Стеван Ђукановић 10 ока ж., Симеун Ђукановић 12 ока ж., Јевто Ђукановић 15 ока ж., Видоје Николић 1 дивизе, Мато Николић и Обрад Николић по 15 ока ж., Петар Николић 10 ока ж., Мушо Николић 12 ока ж., Бошко Николић 10 ока ж., Милутин Ђачић и Нинко Ђачић по 20 ока ж., Лука Гутовић 1 дивизе, Јован Гутовић 10 ока ж., Јевросим Гутовић 20 ока ж., Млађан Гутовић и Шћепан Гутовић по 10 ока ж., Петар Шућур 15 ока ж., Максим Гогоић 1 овцу, Тома Гогоић 11 ока ж., Петко Шућур и Тодор Гогоић по 10 ока ж., подкм. С. Гломазић 20 ока ж., Пајо Гломазић, Зарије Поповић и Ветко Гломазић по 10 ока ж., Ташо Гломазић 15 ока ж., Јован Гломазић 5 ока ж., Мирко Гломазић 10 ока ж., Обрад Дамјановић 5 ока ж., Никола Дамјановић 10 ока ж., Божко Дамјановић 5 ока ж., Грубан Дамјановић 10 ока ж., Милош Дамјановић 5 ока ж., Ђоко Мирчић 20 ока ж., бар. Јован Јешчић 10 ока ж. и 1 дивизе, Већко Благојевић 20 ока ж., Душан Благојевић 10 ока ж., Ђока Благојевић 15 ока ж., Живко Благојевић 10 ока ж. и 1 дивизе, Јачна Благојевић, Јово Благојевић и Јанко Благојевић по 10 ока ж., Јосим Ацић 5 ока жита, Шуро Благојевић 1 фиорин, Милош Благојевић, Шуле Благојевић, Мирко Благојевић, Стојан Благојевић, Милета Благојевић, Андрија Благојевић и Олипа Благојевић по 10 ока жита, Вучета Благојевић 1 дивизе, Јевто Благојевић 10 ока ж., Илија Пејовић 25 ока ж., Шћепан Пејовић и Јанко Пејовић по 10 ока ж., Турко Пејовић 5 ока ж., Пајо Пејовић 15 ока ж., Ристо Пејовић 10 ока ж., Сава Априновић 5 ока ж., Милован Бучалина, Васо Бучалина, Милан Пејовић и Бајо Пејовић по 10 ока ж., Томо Пејовић 5 ока ж., Гаврило Благојевић 10 ока ж., Јоле Благојевић 15 ока ж., Милован Благојевић, Игњат Благојевић и Шуле Благојевић по 10 ока ж., Видоје Благојевић 5 ока ж., Бошко Благојевић 10 ока ж., Шпиро Благојевић и Завиша Благојевић по 5 ока ж., Обрад Пејовић 10 ока ж., Олипа Благојевић, Тома Благојевић и Лавар Ружић по 15 ока ж., Лазар Ђојић 10 ока ж., Кречко Ђојић 5 ока ж., Мијајло Османћ 40 ока ж., Обрад Османћ, Никола Ребић и Шубо Продан по 5 ока ж., Перо Тијанић 10 ока ж., Јовица Дамјановић 20 ока ж., Лука Блечић 10 ока ж., Божко Секуловић 5 ока ж., Максим Тадић 10 ока ж., Пеко Блечић 20 ока ж., Група Блечић 10 ока ж., Ристо Секуловић 5 ока ж., Илија Блечић 6 ока ж., Јован Блечић, Мијат Секуловић, Крето Лубурић и Петар Ђешевевић по 5 ока ж., Игњат Блечић и Шујо Мићановић по 20 ока ж., Стојан Огњеновић и Мирко Огњеновић по 1 ф., Петар Огњеновић 5 ока ж., Ристан Огњеновић и Јово Митрић по 1 ф., Новица Митрић 1 дивизе, Максим Митрић 10 ока ж., Обрад Митрић 5 ока ж., Васо Митрић 30 ока ж., Турко Вуковић 1 дивизе које, Радован Вуковић 10 ока ж., Косто Вуковић 8 ока ж., Петар Вуковић и Дука Вуковић по 5 ока ж., Јевто Вуковић 1 шилеже, Савић Вуковић 6 ока ж., Јаков Вуковић 5 ока ж., Вуле Вуковић 1 шилеже, Симо Вуковић 20 новч., Митар Ђаласан 10 ока ж., Ђорђе Ђаласан 1 дивизе које, Лазар Ђаласан 12 ока ж., Турчица Ђаласан 1 ф., Милован Ђаласан 10 ока ж., Новица Ђаласан, Никола Ђаласан и Марко Ђаласан по 50 новч., Малин Радован 8 ока ж., Томо Турудија и Крето Турудија по 5 ока ж., Милош Јововић 20 ока ж., Ристо Јововић и Петар Јововић по 5 ока ж., Јован Јововић и Никола Јововић по 10 ока ж., Ђоко Јововић 5 ока ж., Стеван Јововић 15 ока ж., Турко Вукосављевић 1 ф., Васо Блечић 10 ока ж., Ву-

ко Мићановић 30 ока ж., Павле Лучић и Петар Лучић по 10 ока ж.

Свега: флор. 9770; ока ж. 4935; брава 36; Од пр.: ф. 2437108; ока ж. 19749; брава 135; Укуп.: ф. 2446878; ока жита 24684; брава 171;

(Наставиће се.)

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ПЕТРОГРАД, 30 марта. — Забрањен је извоз оружја и муниције из Црног мора и Азова.

ПARIЗ, 31 марта. — „Галос“ дознаје да у Петрограду чекају Делкаса 22/4 и да ће ту остат шест дана.

ХАГ, 1 априла. — Све су државе обавјештене да је састављен међународни суд арбитража. Дотичну конвенцију нијесу још ратифицирали Кина, Луксембург, Мексико и Турска.

ПARIЗ, 1 априла. — Опровргава се вијест о вјеридби Луја Наполеона са Великом Књагинjom Јеленом.

БЕЧ, 2 априла. — Њемачки Престолонаследник стигао је дочекан Царем и Арцидукима, одушевљено акламиран. Цар је при обједу у здравници паравио наду, да ће посјета Престолонаследника још боље утврдити добре односе двију кућа и њихову политичку интимност. Престолонаследник му је одговорио још топлије.

ПЕТРОГРАД, 2 априла. — Ламдорф је наименован за тајног савјетника из признања за његове заслуге.

ПARIЗ, 4 априла. — Министар просједник Валдек-Русо отпутовао је пут Ђенове и Вероне.

ПЕТРОГРАД, 5 априла. — Сенатор Мјештхаринов наименован за помоћника министра наставе.

БЕЧ, 6 априла. — Њемачки Престолонаследник отпутовао је јутрос у Берлин.

— У рајхсрату су посланици народне њемачке странке интерполирали односно вијести клерикалних листова, да је Арцидука Франц Фердинанд узео на себе протекторат клерикалних ученика, што је проузроковало велике nerede. Њемачки радикалци викали су: „Одијелимо се од Рима!“ Министар просједник Кербер одговорио је, да се тиче приватног држања Арцидуке.

РИМ, 6 априла. — Министар земљорадње Риварди дао је оставку усљед болести.

БИОГРАД, 7 априла. — Проглас Краља Александра објављује свечано устав. Народна скупштина мора што прије ријешити питање унутрашње организације, да се што прије приступи развоју народне економије, финансија и војске. Прогласу су присуствовали 800 позваних из разних странака. Краљ завршио говор изјављујући да одговара свом обећању од 1894, да ће дати устав, који ће гарантовати све слободе, потребите за развој.

Тулонске свечаности.

ТУЛОН, 30 марта. — При обједу на броду „Лепанту“ Војвода од Ђенове и Лубе измијенили су топле здравнице. Прегледајући брод Лубе је рекао, да ће се подврћи страшној одговорности онај, који би изазвао рат. Војвода је одговорио, да је тако, и да слично посјете чине срдачније односе између народа. Одлазећи Лубе и Војвода држали су дуго љубавно стиснуте руке.

ТУЛОН, 31 марта. — Лубе се срдачно растао са Војводом од Ђенове, па је отпутовао. Полазак италијанског ескадре одложен је за сјутра.

ТУЛОН, 2 априла. — Италијанско бродовље отпутовало је послјиге подна.

Англо-бурски рат.

ЛОНДОН, 30 марта. — Овдје није ништа познато да је Бота заробљен.

ПРЕТОРИЈА, 31 марта. — Инглези су заробили 80 Бура код Деветсдорпа са заповједником Бреслом и официром Синдејном.

ЛОНДОН, 3 априла. — Приватне вијести доносе да су Бури заробили генералу Френчу 500 војника, што се званично опровргава.

Догађаји у Китају.

БЕРЛИН, 20 марта. — Капетан Баргш нађен је мртав близу љетњег дворца у Пекину.

БЕРЛИН, 3 априла. — Валдерзе је послао једно одјељење на сјевер Пекина против Боксера.

БЕРЛИН, 6 априла. — Царски дворца, у ком је становао Валдерзе и главни штаб, запаљен је. Валдерзе се спасао скочивши кроз прозор.

Објава.

Кућа покојног Минне Јовове, постојећа на Цетиње у „Клишњској Улици“, Број 133., износи се на продају.

Ко би речену кућу желио купити, нека се ради погодбе пријави потписатој Управи 15. Априла ове године.

Број 374.

Цетиње, 15. Фебруара 1901.

Управа
Општине Вароши Цетиња.

Број 21
44 (3-3)

Објава.

На основу ријешења Књ. Окр. Суда барског Број 125 — од 6 марта 1901 г. овим се износи на јавну продају 1. рало земље Станише Брадовића, налазећа се у барском пољу, у мјесто звано „Бурташе“, а за намир његовог дуга.

Поменуто рало земље орачице, која има право на тапања водом званом „Бурташе“ и то 12 часова реда, као и сусједи, граничи: од сјевера Федерик Дебеља, од југа Станиша Брадовића, од истока Иво Новаковић — сви земљама, а од запада пут. Међу горњим границама налазећа се земља учијењена је круна 150.

Позивају се сви они, који би желили речену земљу купити, или пак имају какво стварно право надметом; као и они, који имају право прече купње, да присуствују распродаји.

Лицитација ће се обављати у канцеларију Окр. Суда барског и то прва 30 дана од последњег изласка ове објаве од 3—5 часова по подне; друга опет за 30 дана од ове, а трећа након 30 дана од друге — у на првој одређеном часу.

На прва два рока горње имање неће се предати испод процијењене вриједности већ на трећем року, али никако испод $\frac{1}{2}$ процјене.

Бар, 16 марта 1901.

Из канцеларије Окр. Суда.

Број 37
192 (2-2)

Објава.

Пошто се кућа синова пок. Илије Микулића — према објави подписате Управе од 19. Јануара ове године, број 122 — на 15 ов. мј. није продала; то се овим поново износи на јавну продају.

Лицитанти, треба да се ради погодбе обрате подписатој Управи на 1. Маја тек. године.

Број 713.

Цетиње, 23. Марта 1901.

Управа
Општине Вароши Цетиња.

Број 40
57 (2-3)

О Г Л А С

Према ријешењу Књ. Окр. Суда Барског, број 144 од 16 марта 1901 г. овим се износи на јавну продају доле означено имање пок. Марка Талуде из Бара за на мир његових дугова — односно његових наследника.

Имање се састоји из:

а) Кућа двокатна, која је дуга 9 м., а широка 5 м.; доњи приземни кат је коноба, а на горњем кату налазе се двије собе и

кујина, од којих је једна соба широка 3 м., друга 2:50 м., а кујина 2:60 м. — сва три одјељена дуга по 5 м.

б) Око куће обгор ограђен авлијом, а простран 200 кв. мет.

в) У обору сопствена бастииерња.

г) Бапта ниже авлије дуга 32 м., а широка 22 м., у истој око 10 коријена разновг насталог воћа.

Кућа се налази у доста рђавом стању, а све горње имање граничи: од истока Века Вуковића кућом и баштом; од запада Иво Андрић кућом и баштом; од сјевера и југа путем. Међу горњим границама наведено имање учијењено је круна 600.

Позивају се сви они, који би желили речено имање купити, или имају какво стварно право над истим; као и они, који имају право прече купње над горњим имањем, да, први уз кауцију од 10% од вриједности, присуствују распродаји.

Лицитација ће се обављати у канцеларији Окр. Суда Барског и то прва 30 дана од последњег изласка овог огласа овдје у 3 часа по подне, друга опет за 30 дана од ове, а трећа након 30 дана од друге у горе означеном часу.

На горње два рока горње имање неће се предати испод процијењене вриједности, већ на трећем року, али не испод $\frac{2}{3}$ процјене.

Бар, 22. Марта 1901.

из канц. окр. суда.

Број 43
276 (1-2)

Објава.

Управа „Прве Никшићске Штедионице“, у својој сједници од 3/IV ријешила је каматну стопу.

„Прва Никшићска Штедионица“ платити ће, на уложени новац, као и на улоге на штедњу 5% — а акционерима, према чл. 47 Правилника $5\frac{1}{2}\%$.

Никшић, 3 априла 1901 год.

Бр. 25.

Пресједник
Поп Ђока Мијушковић.

Број 44
49 (1-1)

†

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти мога никад не-прежаљеног сина

ДИМИТРИЈА

који се 21 марта преселио у вјечност, у 21 години младости, а последице десет-дневнoг боловања. Благодарим г. др. Ј. Кујачићу који се свакодневно трудио да покојника спасе од смрти или да му ублажи болове, а тако и госпођи М. Кујачић (Пламенац) која је покојника походила у болости и над мртвијем вруће сузе залила.

Особито благодарим врховном управитељу бригадиру г. Јову Мартиновићу, који ми је преко брзојава послао срдачно саучешће, а тако исто и г. г. Ики Вуисића, Митру Пекићу и његовој фамилији, барјактару Кришчевићу и официру Оровићу. Вјечита благодарност г. г. учитељима Чукићу и Милићу и њихијем ученицима, који дивни вијенац над умрлим положише и онако спровод увеличаше. Вјечито благодарим командиру Павлу Вуисићу на његово брачко саучешће. У опште благодарим капетану Малину Радовићу, командиру Мату Вуисићу, официрима Милисаву Ристову, Вучини Богићеву и Перши Влаховићу, као и свијем Колашинцима и Липовцима, а тако и Морачанима који су похитали и спровод увеличали. Хвала заслужном оцу архимандриту М. Дожићу и попу учитељу Секули Добричанину који су ми одма послали писмена саучешћа.

Хвала персонулу окружног суда, члановима општинске управе и цјелим грађанима и госпођама који су онако спровод увеличали.

Особито благодарим г. А. Марићу који се трудио да ми олакшао болест покојнику.

Оваква брачка и хришћанска саучешћа учинила су те ћу моју велику жалост и несрећу лакше пренијети те у име тога и опет свијема најављујем благодарност.

Колашин, 25 марта 1901.

Ожалошћени отац:

Радоје Марковић
у име све родбине.

Број 45
237 (1-1)